

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQUISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИСЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Баҳриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abduxalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIY MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
Madraximov Ilxom Kamilovich	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
Zaripov Xusan Baxodirovich	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
Jalilov Jamshid G'anijonovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
Qulliyev Anvar Zayniddinovich	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
Alimov Umid O'ktambayevich	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
Останов Эгамберди	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
Xakimova Xulkar Xamidovna	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
Tleuov Niyetulla Raxmanovich	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARI.....	234
Sadikov Shoxrux Shuxratovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKILOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIIYAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	
NORASMIY KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINING FERMER XO'JALIKLARI YETISHTIRGAN MAHSULOT MIQDORIGA TA'SIRINI BAHOLASH	325
Ismoilov Azamat	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA FOIZ RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI	332
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUT VA SUT MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLOVCHI KORXONALAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	341
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
"AYOL RAHBARLAR: RAHBARLIK SALOHİYATI VA ISH JOYIDA TENGLIK" FRANSIYA DAVLATI TAJRIBASI ASOSIDA	346
Abduraxmonova Feruzabonu	

QISHLOQ XO'JALIGIDAGI KLASSTERLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	352
Dildora Yuldasheva	
TIJORAT BANKLARINING DEPOZIT BAZASINING YETARLILIGINI TA'MINLASH YO'LLARI	359
I.J. Isakov	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA IQTISODIY DIAGNOSTIKA O'TKAZISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	363
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich, Axmedov Oybek Turg'unpulatovich	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISH YO'LLARI.....	369
Egamberdiyeva Dilorom Botir qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
"KREATIV IQTISODIYOT" HAMDA "TURIZM" TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	374
Abdurasulov Shovqiddin Erkin o'g'li	
THE STRATEGIC ROLE OF THE INDUSTRIAL SECTOR IN THE NATIONAL ECONOMY AND DEVELOPMENT FACTORS.....	380
Rakhimov Bakhromjon Ibroximovich	
INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	386
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
GLOBAL INCOME INEQUALITY IN 2024: CAUSES, PATTERNS, AND CONSEQUENCES.....	393
Ilhomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СВОБОДНО ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	401
Шарифходжаев Шавкат Окилович, Ачилова Ширин Шавкат кизи	
O'ZBEKISTON KON-METALLURGIYA SANOATI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HOZIRGI HOLATI	407
Ergashov Botirjon Ergashovich	
PENSIYA JAMG'ARMASIDA DAVLAT BUDJETI TRANSFERTLARI ULUSHI HAMDA UNING XORIJ TAJRIBASI	415
Sherjonov Doniyor Saparbayevich	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINI QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAN FOYDALANIB MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	419
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA FIRIBGARLIKLAR: MEXANIZMLARI, SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	425
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	431
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
TURIZM SOHASINING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA).....	435
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
SANOATDA IQTISODIY MOLIYAVIY HISSOBOTLAR XALQARO STANDARTLARINI RAQOBATBARDOSH KORPORATIV STRATEGIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA QO'LLASH.....	442
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ФОНДИРОВАНИЕ И СТРАХОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ АПК: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	447
Дурманов Акмал Шаймарданович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	456
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
JAHON MOLIYAVIY BOZORLARI BARQARORLIGIGA GLOBAL IQTISODIY INQIROZLAR VA GEOSIYOSIY OMILLARNING TA'SIRI HAMDA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	462
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	

QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARISHDA BOSHQARUV QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	467
Mamadiyarov Dilshad Uralovich	
PAXTA TOZALASH KORXONALARINING TARKIBIY BO'LINMALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	474
Murodov Orif Jumayevich, G'ulomov Xaydarbek Ilyos o'g'li	
BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLAKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH	482
Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich	
ZAMONAVIY IQTISODIY SHAROITLARDI KORXONALARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH	487
Abdulakimova Moxina Farxod qizi	
UMUMIY OVQATLANISH SHAHOBCHALARINING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	493
Amiriddinova Muslima Zayniddin qizi	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR EHTIYOJINI O'RGANISH VA XIZMAT SIFATINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUHLARI	498
Babayeva Lola Ibragimovna	
MINTAQADA TARIXIY VA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISHDA DAVLAT HAMDA XUSUSIY SHERIKCHILIK TIZIMIDAN FOYDALANISH	504
Xusanov Chari Kadirovich	
PROSPECTS FOR IMPROVING INFRASTRUCTURE FOR SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	509
Botirova Xulkar Olimjonovna	
THE IMPACT OF AGRICULTURAL CLUSTERS ON FOOD SECURITY AND MACROECONOMIC STABILITY	514
Sherkulov Shohruh Erkin ugli	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISSIQXONA IQTISODIYOTINI O'RNI VA NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR	520
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
IJTIMOII AHAMIYATI YUQORI LOYIHALARNI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	524
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQOBAT STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	529
Sharopova Nafosat Radjabovna, Jamolova Aziza	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA ISTE'MOLCHILARNING XULQ-ATVORINI O'RGANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	537
Sultonova Zulxumor, Bobojonov Baxrombek Ro'zimovich	
INTERNATIONAL TRADE BETWEEN INTEGRATION AND ISOLATION: INNOVATION AND UNCERTAINTY IN A FRAGMENTING GLOBAL ECONOMY.....	542
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA SIGIRLAR BOSH SONINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	548
Sabit Gabbarov	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI OSHIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	552
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Xo'janova Husnora	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH SIFAT OMILLARINING TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	558
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
ОБЩАЯ КОНЦЕПЦИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ.....	567
Зайналов Джахонгир Расулович	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКОВ КАПИТАЛОВ	571
Хотамкулова Мадина Санжар кизи, Зайналов Джахонгир Расулович	

IPOTEKA KREDITI MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALIY ISHLAR TAHLILI	576
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
KORXONALARDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	581
Abdurashidova Nigora Alisherovna, Abduqodirova Donoxon	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINI OSHIRISH OMILLARI VA MEZONLARI	588
Jumanov Ruslanbek Bobojanovich	
O'ZBEKISTONIDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	592
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
STUDY OF THE ECONOMIC EFFICIENCY OF GREEN BONDS, ECOLOGICAL LOANS, AND GREEN INVESTMENT FUNDS, AS WELL AS THEIR IMPORTANCE IN THE FINANCIAL SYSTEM.....	595
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK TERMINOLOGIYASINING ILMIY-TAHLILII TALQINI.....	603
Aripov Oybek Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	608
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FERMER XO'JALIKLARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI TASHKIL ETISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	611
Kdirbaev Amir Marat uli	
ITALIYA VA YAPONIYADA DAVLAT QARZINING UZOQ MUDDATLI BARQARORLIGI: FISKAL QOIDALAR VA QARZ BOSHQARUVI STRATEGIYALARINING QIYOSIY TAHLILI.....	614
Abdurahimov Abror Zafarovich, L.M. Tashpulatova	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: ВОЗМОЖНОСТИ ПЕРСОНАЛИЗАЦИИ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	621
Камалова Малика Низамовна, Очилов Акрам Одилович	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI IFODALOVCHI ASOSIY OMILLAR	626
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li	
GLOBAL XAVFLARNING KESKINLASHUVI SHAROITIDA QAYTA SUG'URTANI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	631
Norov Zarif Shamsiddinovich	
INNOVATSION SUG'URTA XIZMATLARINI JORIY ETISH ORQALI IXTIYORIY SUG'URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	638
Xayitov Nodirjon Uzokovich	
VOSITACHILIK XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLAR AUDITI SIFAT NAZORATI.....	652
O.Q. Qo'shmatov	
AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHDA MATEMATIK MODELLARDAN FOYDALANISH MASALALARI	657
I.Qo'ziyev, F.Ochilov	
MAJBURIYATLAR HISOBINING NAZARIY ASOSLARI.....	664
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
ВОПРОСЫ РЕОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СЕЛЬКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	669
Розиков Жалил Жалолович	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI O'TKAZISH TARTIBI.....	678
M.Xayitboyev	
USTAV KAPITAL HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	683
Inomjon Sherimbetov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KOOPERATIVLARNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI	688
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	

EKSPORT BOZORLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA MOLIVAVIY RAG'BATLARNING ROLI	694
Galiyev Tohir Fazliddinovich	
ZAMONAVIY LOGISTIKA TIZIMIDA MARKETING STARTEGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	700
Abduqodirova Umida G'ayrat qizi	
QASHQADARYO URBANIZATSIYALASHGAN HUDUDLARIDA AGLOMERATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	706
Nazarova Feruza Usmonovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA KORXONALARINI KREDITLASHNING ZARURLIGI HAMDA IQTISODIY AHAMIYATI	713
Shaymatov Mansur Jo'rabaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY AKTIVLARNI TAN OLISH	720
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TRANSFORMATSIYA BARQARORLIGINI BAHOLASH	724
Sanetullaev Aybek Esbosinovich	
XALQARO AVTOMOBIL ISHLAB CHIQUVCHI KOMPANIYALARNING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	728
Xidoyatov Mirsaid Mirmuhsunovich	
ENSURING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: STRATEGIES FOR RESILIENCE IN AN ERA OF DECLINING RESOURCES AND RISING EXPECTATIONS	734
Inomiddin Imomov	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI IQTISODIY RIVOJLANISHGA INTEGRATSIYA QILISHNING NAZARIY ASOSLARI	744
Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	751
Алиева Эльнара Аметовна	
AHOLI DAROMADLARI VA ULARNING SHAKLLANISH MANBALARI	756
So'fiyeva Xusniya Soxibjonovna	
НАУЧНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	760
Назарова Гулчебра Нурмуханбетовна	
СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ ПО ОЦЕНКЕ ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ	766
А.Р. Кудратов	
IJTIMOYIY XIZMATLAR KO'RSATISH JARAYONIDA TASHKILIY VA IQTISODIY MUNOSABATLAR	775
Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION BIZNESNI BOSHQARISH VA YANGI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	780
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
GRUZIYA TAJRIBASIDA BARQAROR TURIZMNI TA'MINLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLANILISHI	786
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
INNOVATSION FAOLIYATNING MINTAQADA XIZMAT KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI XUSUSIYATLARI	790
Fayziyeva Shirin Shodmonovna	
QORAQALPOG'ISTON HUDUDIDA ETNOGRAFIK TURIZM KLASSTERINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	795
Kunnazarova Orazxan	
MAMALAKATIMIZ IMPORTI VA EKSPORTIDA KICHIK BIZNESNING ULUSHI	798
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
YEVROOBLIGATSIYA VA UNING AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN EMISSIYASI	807
Avezov Ibrohim Ilxomovich	

IQTISODIYOTDAGI INNOVATSION O'ZGARISHLAR SHAROITIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	808
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	
SPORT ANJOMLARI SANOATIDA INNOVATSION JARAYONLARNI TIZIMLASHTIRISH MODELINING ZARURATI.....	813
Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich	
GREEN MARKETING STRATEGIES AND THE APPLICATION OF NEUROMARKETING METHODS IN THEIR DEVELOPMENT.....	819
Samadov Asqar Nishonovich, Latipova Go'zal	
OZIQ-OVQAT SANOATIDA KICHIK KORXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	825
Mavlanova Barchinoy Shonazar qizi	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALAR AHAMIYATINING EMPERIK TAHLILI	831
Nazarova Ra'no Rustamovna, Najmiddinov Yahyo Fazliddin o'g'li	
YASHIL TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MEHMONXONALAR ROLI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR.....	840
Raxmonova Nigina Anvarovna	
IJTIMOII SIYOSAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: O'ZBEKISTONNING AMALIY YONDASHUVI VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	844
Bafojev Farrux Jo'raqulovich	
AHOLI IJTIMOII HIMOYASINI KUCHAYTIRISH MUAMMOLARI	852
Ulashev Xubbim Askarovich	
YASHIL TA'LIM RIVOJLANISH BOSQICHLARI: YAPONIYA MISOLIDA	856
Raxshona Nabibullayeva	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON SAVDONING MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIRI.....	861
Mo'minov Yahyobek Shokirjon o'g'li	
TUROPATORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	865
Toshev Akmal Salimovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQADA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	874
Quldasheva Maftuna Musurmon qizi	
ФАКТОРЫ И МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	878
Алиева Эльнара Аметовна, Рахматхонов Саидодилхон Расулхон угли	
МЕХАНИЗМЫ УСТОЙЧИВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СТРАНАХ С РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЭКОНОМИКОЙ: РОЛЬ ESG-ИНСТРУМЕНТОВ, ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ РЫНКА ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА И МАЛАЙЗИИ.....	884
Нарзуллаева Мехрангиз Ақобировна	
DORIVOR O'SIMLIKLAR SAVDOSIDA QIYMAT ZANJIRI TAHLILI: IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	893
Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'ZBEKISTON VA TURKMANISTON O'RTASIDAGI SAVDO AYLANMASI TAHLILI	899
Voxidova Mehri Xasanovna	
GLOBAL KOMPANIYALARDA RAQAMLI MENEJMENTNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	905
Axmedov Sardor Shuxrat o'g'li	
IQLIM O'ZGARISHLARI VA GLOBALLASHUV SHAROITIDA EKOLOGIK-HUQUQIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH.....	912
Jumanazar Xolmuminov	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING JAHON TAJRIBASI	916
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	921
Rahmatullayev Bobir Chorshamiyevich	

FINANCING WATER RESILIENCE: A FEASIBILITY ANALYSIS OF SOVEREIGN BLUE BOND ISSUANCE IN UZBEKISTAN.....	926
Yakubov Jakhongir	
УКРЕПЛЕНИЕ ПАРТНЁРСТВО И СОЗДАНИЕ ЕДИНСТВЕННОГО ЭНЕРГОРЫНКА В УЗБЕКИСТАНЕ	929
Каримова Нуржахон Олим кизи	
ИННОВАЦИОННАЯ ЗРЕЛОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ КОМПЛЕКСНОЙ МОДЕЛИ	935
Алиева Эльнара Аметовна, Табаков Евгений Сергеевич	
"BUDJET JARAYONLARIDA XAVFLARNI ANIQLASH VA BAHOLASH: ICHKI AUDIT YONDASHUVLARI"	941
Abdujalilova Dilnoz Abdusattorovna, Nishonxo'djaev Bekzod Baxodir o'g'li	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA DAVLATNING ROLI	947
Raximov Baxromjon Ibroximovich	
O'ZBEKISTONDA SUT SEKTORINING QIYMAT ZANJIRINI SANOATLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	951
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
STRATEGIK BOSHQARUV HISOBIDA XARAJATLAR HISOB I VA KALKULYATSIYA TIZIMLARINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	955
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi	
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ	961
Ариф Мустафаев	
ФАКТОРЫ ВЛИЯЮЩИЕ НА ИЗМЕНЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	968
Ишонкулова Феруза Асатовна	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION HUQUQIY SIYOSATIDA GLOBAL REYTINGLARNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	974
Gavhar Bekmurodova Adham qizi	
XALQARO MOLIYA BOZORIDA KREDIT RISKINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI VA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	981
Ochilova Xusniya Olim qizi, Yuldasheva Umida Asanaliyevna	
JAHONDA BRONLASH TIZIMLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARINING EVOLYUTSIYASI.....	987
Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi	
MILLIY IQTISODIYOT INNOVATSION SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA JAHON TAJRIBALARI.....	994
Samadqulov Muhammadjon Islom o'g'li	
HUDUDIIY RIVOJLANISHDA SOLIQ IMTIYOZLARINING AHOLI DAROMADLAR DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	998
Olimjon Fattoyev G'ayrat o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING ZAMONAVIY SHAROITLARDI RAQOBATBARDOSHLIGI: NAZARIY JIHATLARI VA AMALIY BOSHQARUV STRATEGIYALARI	1002
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
ZAMONAVIY SHAROITDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RISKLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1005
Sirojiddinov Kamoliddin Ikromiddinovich, Nasritdinov Bekzod Xusnutdinovich	
NAMANGAN VILOYATIDA QURILISH KLASHTERINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLLI MANBALARI.....	1011
Abduraxmanov Muxtorali Abduvoxidovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	1016
Авезова Шахноза Махмуджановна	
MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR KO'RSATADIGAN OMILLAR.....	1022
Obilov Mirkomil Rashidovich	

“O‘ZBEKISTONDA TURIZMNING MADANIY IDENTIKLIKKA TA’SIRI: SOTSIOLOGIK TAHLIL”	1028
Alijonova Nargiza Rashidjon qizi	
STATISTICAL ANALYSIS OF CREDIT INTEREST RATES.....	1034
Abdullayev Shakhobiddin Shamsiddinovich	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH METODLARI VA SAMARALI TA’MINOT ZANJIRI MODELİ.....	1037
Safarov Xusan Samandar o‘g‘li, Olimova Bahora Shuxratovna	
INNOVASION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHINING NAZARIY JIHATLARI.....	1042
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI BARQARORLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMIL SIFATIDA FOIZ SIYOSATI VA UNING AMALIY JIHATLARI.....	1047
Axmedova Dilafrō‘z Elshodovna	
B2BDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH BO‘YICHA XORIJIY TAJRIBALAR.....	1053
Abdubotirova Madinaxon	

B2BDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR

Abdubotirova Madinaxon

TDIU, Kechki ta'lim va magistratura fakulteti

MRT-25 guruh magistranti

E-mail: msaidaliev@gmail.com

ORCID: 0009-0005-3198-8087

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida B2B segmentining raqamlashtirilishi dolzarb masala sifatida ko'rib chiqilib, Xitoy, Rossiya, Ozarbayjon va Qozog'istonning ilg'or tajribalari tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida mazkur davlatlarda korxona resurslarini boshqarish (ERP) va mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM) tizimlari, sun'iy intellekt va katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlash vositalari, shuningdek kontent strategiyalarining B2B marketing jarayonlariga tatbiq etilishi o'rganildi. Tadqiqot natijalari Xitoyda B2B segmentida raqamli transformatsiya eng yuqori darajada ekanligini, Rossiyada o'rta-yuqori darajada rivojlanganini, Ozarbayjon va Qozog'istonda esa o'rta darajada ekanligini ko'rsatdi. O'zbekiston uchun mazkur tadqiqot xorijiy tajribani qiyosiy tahlil qilish va milliy B2B raqamlashtirish strategiyalarini ishlab chiqishda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot metodologiyasi asosan ikkilamchi ma'lumotlar, xalqaro hisobotlar, statistik ko'rsatkichlar va akademik manbalar tahliliga asoslangan.

Kalit so'zlar: B2B marketing, raqamli marketing, korxona resurslarini boshqarish (ERP), mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM), sun'iy intellekt (AI), mijoz sayohati (CJM), raqamlashtirish, xorijiy tajriba.

Abstract. This article examines the digitalization of the B2B segment in Uzbekistan's economy as a pressing issue and analyzes the experience of China, Russia, Azerbaijan, and Kazakhstan. The study investigates the implementation of enterprise resource planning (ERP) and customer relationship management (CRM) systems, artificial intelligence and big data tools, as well as content strategies in B2B marketing practices across these countries. The findings indicate that China demonstrates the highest level of digital transformation in the B2B sector, followed by Russia at a medium-high level, while Azerbaijan and Kazakhstan show a medium level of digitalization. For Uzbekistan, this research provides a methodological framework for benchmarking international experience and developing national B2B digitalization strategies. The research methodology is primarily based on secondary data analysis, including international reports, statistical indicators, and academic literature.

Key words: B2B marketing, digital marketing, enterprise resource planning (ERP), customer relationship management (CRM), artificial intelligence (AI), customer journey mapping (CJM), digitalization, foreign experience.

Аннотация. В статье рассматривается цифровизация B2B-сегмента экономики Узбекистана как актуальная проблема и анализируется опыт Китая, России, Азербайджана и Казахстана. В рамках исследования изучено внедрение систем управления ресурсами предприятия (ERP) и управления взаимоотношениями с клиентами (CRM), инструментов работы с искусственным интеллектом и большими данными, а также контент-стратегий в B2B-маркетинге указанных стран. Результаты исследования показывают, что уровень цифровой трансформации B2B-сегмента наиболее высок в Китае, в России он находится на среднем-высоком уровне, а в Азербайджане и Казахстане — на среднем уровне. Для Узбекистана данное исследование служит основой для сравнительного анализа зарубежного опыта и разработки национальных стратегий цифровизации B2B-сектора. Методология исследования базируется на анализе вторичных данных, международных отчетов, статистических показателей и академических публикаций.

Ключевые слова: B2B-маркетинг, цифровой маркетинг, управление ресурсами предприятия (ERP), управление взаимоотношениями с клиентами (CRM), искусственный интеллект (AI), путь клиента (CJM), цифровизация, зарубежный опыт.

KIRISH

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida raqamli transformatsiya jarayonlari korxona va tashkilotlar faoliyatining barcha jabhalariga, jumladan marketing boshqaruvi tizimlariga ham chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, B2B

(business-to-business) segmentida marketing faoliyatini raqamlashtirish jarayoni korxonalarga mijozlar bilan uzoq muddatli hamkorlikni shakllantirish, sotuv jarayonlarini optimallashtirish hamda bozor strategiyalarini yanada aniqroq rejalashtirish imkonini bermogda. Shu bois, B2B segmentida raqamli marketing tadqiqotlarini takomillashtirish masalasi nafaqat amaliy, balki nazariy jihatdan ham dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biriga aylanmogda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli marketing texnologiyalari B2B sohasida an'anaviy yondashuvlarning o'rmini bosib, sun'iy intellekt (AI), avtomatlashtirilgan CRM tizimlari, ijtimoiy media marketingi hamda katta hajmdagi ma'lumotlar (big data) tahliliga asoslangan strategiyalarni shakllantirmogda. Jumladan, J.R. Saura, D. Ribeiro-Soriano va D. Palacios-Marqués [1] o'z tadqiqotlarida sun'iy intellektga asoslangan CRM tizimlaridan foydalanish B2B marketing jarayonlarini optimallashtirish orqali raqobatbardoshlikni va mijozlarni saqlab qolish samaradorligini oshirishini asoslab berishgan. Shu bilan birga, M.S. Balaji va hammualliflar ijtimoiy tarmoqlarda B2B kommunikatsiyalarining muvaffaqiyati asosan xabar manbai va mazmunining aniqligiga bog'liqligini ta'kidlaydilar [2]. Bunday yondashuvlar V. Kumar va J. Järvinen kabi tadqiqotchilar tomonidan ham keng o'rganilgan bo'lib [3,4], B2B kompaniyalar uchun ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish tizimlari eng samarali yo'nalish sifatida e'tirof etilgan.

MDH mamlakatlari misolida B2B sohasida raqamli marketingning rivojlanishi asosan internet marketing platformalarini integratsiyalash, raqamli ko'rgazmalar hamda onlayn biznes uchrashuvlar orqali namoyon bo'lmoqda. Rossiyalik tadqiqotchilar O.V. Ivanchenko va E.V. Baraulya [5] B2B kompaniyalarda integratsiyalashgan raqamli marketing dasturlarini joriy etish biznes samaradorligini oshirishini ilmiy jihatdan asoslab bergan bo'lsalar, G. Savchuk va A. Yufereva [6] xalqaro B2B ko'rgazmalarida raqamli reklama va onlayn kommunikatsiya vositalarining ahamiyatini tahlil qilganlar. Ukrainalik T. Kuvaieva hammualliflari bilan birgalikda [7] pandemiya davrida B2B segmentida raqamli aloqa vositalarining tezkor moslashuvi korxonalarining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaganini ta'kidlaydi.

O'zbekiston sharoitida ham raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi fonida B2B marketing sohasini raqamlashtirish bo'yicha ilmiy izlanishlar kuchayib bormogda. Xususan, O.K. Elov, S. Berdialiyeva va S. Ortiqova o'z ilmiy ishlarida mamlakatimizda B2B marketingning sanoat tarmoqlaridagi o'rni va istiqbollarini tahlil qilib [8], korxonalar o'rtasidagi raqamli hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish zarurligini qayd etadilar. Shuningdek, A. To'xtayev [9] raqamli marketingning hozirgi holatini o'rganib, davlat tomonidan ishlab chiqilgan "Raqamli O'zbekiston – 2030" dasturi doirasida marketing tizimlarini modernizatsiya qilish mamlakat iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil ekanligini ta'kidlaydi. N. Qodirova esa an'anaviy va raqamli marketingni qiyosiy tahlil qilib [10], ularning B2B segmentiga tatbiq etilishi strategik boshqaruvning yangi bosqichini shakllantirayotganini ko'rsatadi.

Demak, B2B marketingda raqamli texnologiyalarni joriy etish faqatgina yangi marketing vositalaridan foydalanish bilangina cheklanmay, balki butun biznes jarayonlarini ma'lumotlarga asoslangan, avtomatlashtirilgan va innovatsion modelga o'tkazish jarayonini anglatadi. Shu nuqtai nazardan, mazkur mavzu O'zbekiston iqtisodiyoti uchun ham amaliy, ham ilmiy jihatdan muhim ahamiyat kasb etib, milliy korxonalar raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda Xitoy, Rossiya, Qozog'iston va Ozarbayjon davlatlarining B2B segmentida raqamli marketing texnologiyalarini joriy etish darajasi, ularning iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayonidagi o'xshash va farqli jihatlari hamda mazkur tajribalarin O'zbekiston sharoitida qo'llanish imkoniyatlari o'rganildi. Tadqiqotning umumiy maqsadidan kelib chiqib, metodologiya ikkilamchi ma'lumotlarga asoslangan qiyosiy (taqqoslovchi) tahlil yondashuvi asosida shakllantirildi.

Ikkilamchi ma'lumotlar rasmiy statistik va tahliliy manbalardan yig'ildi. Jumladan, International Telecommunication Union (ITU), World Bank, OECD, UNCTAD tashkilotlarining hisobotlari, shuningdek Xitoy, Rossiya, Qozog'iston va Ozarbayjonning raqamlashtirish sohasiga mas'ul vazirlik va idoralarining rasmiy ma'lumotlari o'rganildi. Bundan tashqari, xalqaro indekslar va reytinglar, xususan UNDESA Digital Economy Indicators, Global Digital Competitiveness Index (IMD), World Bank Enterprise Surveys hamda tegishli ilmiy maqolalar tadqiqotning axborot bazasini shakllantirdi.

Tadqiqot obyektlari sifatida aynan Xitoy, Rossiya, Ozarbayjon va Qozog'iston davlatlarining tanlanishi bir qator omillar bilan izohlanadi. Xitoy dunyodagi eng rivojlangan B2B raqamli transformatsiya modellari shakllangan mamlakatlardan biri bo'lib, O'zbekiston uchun uzoq muddatli strategik benchmark hisoblanadi. Rossiyada raqamli infratuzilma nisbatan rivojlangan bo'lsa-da, B2B marketingning tarmoqlar kesimida notekis

rivojlanishi O'zbekiston uchun xos bo'lgan cheklavlarga o'xshash jihatlarni namoyon etadi va shu sababli qiyosiy tahlil uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ozarbayjon va Qozog'iston esa iqtisodiy tuzilmasi hamda davlat boshchiligidagi amalga oshirilayotgan raqamlashtirish modeli jihatidan O'zbekiston sharoitiga eng yaqin mamlakatlar sifatida tanlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu bo'limda tanlangan mamlakatlarda B2B segmentining raqamli transformatsiyasi darajasi, raqamli marketing texnologiyalarining qo'llanish ko'lami hamda ularning iqtisodiy tuzilma bilan o'zaro bog'liqligi ikkilamchi ma'lumotlar asosida tahlil qilindi. Tanlov jarayonida O'zbekiston iqtisodiyotiga o'xshash, yaqin yoki istiqbolli iqtisodiy modelga ega bo'lgan mamlakatlar qamrab olindi: Xitoy (yuqori raqamlashtirilgan), Rossiya (o'rta-yuqori), Qozog'iston (o'rta) va Ozarbayjon (o'rta-past). Turli darajadagi ushbu mamlakatlarning tanlanishi o'zaro qiyosiy tahlil imkoniyatlarini kengaytirib, O'zbekiston uchun o'rganilishi mumkin bo'lgan tajriba diapazonini sezilarli darajada oshiradi.

Tahlil natijalari Xitoyning B2B segmenti jahon miqyosida eng rivojlangan bozorlardan biri ekanligini ko'rsatadi. "China Internet Development Report 2024" ma'lumotlariga ko'ra [11], mamlakatda internetdan faol foydalanuvchi korxonalar ulushi 95 foizni, bulutli xizmatlardan foydalanuvchi kompaniyalar 78 foizni, B2B kompaniyalarida marketingni avtomatlashtirish darajasi esa 62 foizni tashkil etadi. Ushbu ko'rsatkichlar Xitoyda ishlab chiqarish sanoati, eksportga yo'naltirilgan klasterlar hamda yirik texnologik gigantlar (Alibaba, Baidu, Tencent) tomonidan shakllangan kuchli raqamli ekotizim bilan bevosita bog'liq.

Xitoy B2B bozorida sun'iy intellekt bilan integratsiyalashgan marketing analitikasi kompaniyalarning mijozlar sodiqligini sezilarli darajada oshirayotgani aniqlangan. Empirik tadqiqotlar bu ko'rsatkichning o'rtacha 18-25 foizgacha ko'tarilishini tasdiqlaydi [11]. Shuningdek, sanoat korxonalarida ehtiyojlarni oldindan prognoz qiluvchi algoritmlarning jadal joriy etilishi xarid jarayonlarining aniqligi va tezligini oshirayotgani qayd etilgan [12]. Xitoy tajribasi shuni ko'rsatadiki, rivojlangan raqamli infratuzilma, davlat tomonidan strategik qo'llab-quvvatlash hamda platforma iqtisodiyotining taraqqiy etganligi B2B raqamli marketing samaradorligining asosiy omillari hisoblanadi.

Rossiya Federatsiyasida so'nggi yillarda iqtisodiyotning umumiy raqamlashtirilishi tez sur'atlarda rivojlanayotgan bo'lsa-da, B2B segmentida raqamli marketing texnologiyalarini joriy etish jarayoni notekis xarakterga ega. "Tsifrovaya ekonomika RF – Monitoring 2024" hisobotiga ko'ra [14], Rossiya korxonalarining 92 foizi internetdan foydalanadi, 63 foizi esa raqamli platformalar orqali ta'minot yoki xarid jarayonlarida ishtirok etadi. Shu bilan birga, ERP va CRM tizimlarini joriy etish darajasi nisbatan yuqori bo'lib, 48-52 foiz oralig'ida baholanadi.

Rossiyada B2B segmentining raqamli transformatsiyasi asosan "industrial B2B" sohalarida – neft-gaz, metallurgiya, kimyo va mashinasozlik kabi yirik sanoat tarmoqlarida jadal rivojlanmoqda [15]. Biroq kichik va o'rta biznes subyektlarida B2B raqamli marketing darajasi ancha past bo'lib, marketing avtomatlashtirishdan foydalanish ko'rsatkichi atigi 22 foizni tashkil etadi.

Rossiyada B2B elektron savdo bozorida "B2B-Center", "Fabrikant" va "Roseltorg" kabi yirik platformalar faoliyat yuritib, ular orqali amalga oshiriladigan davlat va korporativ xaridlar ulushi 45-50 foizga yetgan. Shu bilan birga, Rossiyada B2B sektorining raqamlashtirilishiga bir qator cheklavlari mavjud:

- marketing faoliyatining konservativligi;
- xalqaro platformalarga kirish imkoniyatlarining cheklanganligi;
- import texnologiyalariga qaramlik;
- raqamli kompetensiyalarning yetishmasligi, ayniqsa kichik va o'rta biznes segmentida.

Rossiya bozorida B2B marketing rivojlanishining asosiy drayverlari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin:

- ichki ishlab chiqarish hajmining kengayishi;
- davlat tomonidan raqamlashtirishga yo'naltirilgan investitsiyalarning oshishi;
- IT sanoati va mahalliy raqamli platformalarning tez sur'atlarda rivojlanishi;
- korxonalar o'rtasida elektron hujjat aylanishining majburiy joriy etilishi.

Bundan tashqari, Rossiyada sun'iy intellektga asoslangan B2B marketing analitikasi jadal rivojlanmoqda. Ma'lumotlarga ko'ra, yirik korporatsiyalar orasida AI asosida mijoz yetakchilarini ball tizimi orqali baholash va talabni oldindan prognozlash vositalaridan foydalanish darajasi 38 foizga yetgan. Biroq kichik va o'rta biznes segmentida bu ko'rsatkich 10 foizdan oshmaydi [16].

Umuman olganda, Rossiya B2B bozori quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

1. raqamli infratuzilmaning nisbatan yuqori darajada rivojlanganligi, biroq innovatsiyalarning sektoral notekisligi;
2. marketing texnologiyalarining asosan yirik sanoat korporatsiyalarida joriy etilishi;
3. iqtisodiy va geosiyosiy omillar tufayli global integratsiyaning cheklanganligi;

4. shunga qaramay, ichki raqamli ekotizimning kengayishi hisobiga B2B marketing o'sishining davom etishi.

Rossiya raqamlashtirish modeli O'zbekiston uchun qisman o'xshash bo'lib, sanoat sektorining yuqori ulushi, davlat ko'magiga tayanish hamda kichik va o'rta biznes segmentida raqamli kompetensiyalar tafovuti nuqtai nazaridan muhim qiyosiy tajribani taqdim etadi.

Qozog'istonning "Digital Kazakhstan 2020-2025" dasturi doirasidagi hisobotlarga ko'ra [17], biznes subyektlarining 84 foizi internetdan foydalanadi, korxonalar tomonidan ERP va CRM tizimlarini joriy etish darajasi 32 foizni, B2B elektron savdoning umumiy elektron savdodagi ulushi esa 18 foizni tashkil etadi.

Qozog'iston B2B bozorida raqamli marketing faolligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar quyidagilardan iborat:

- xomashyo sektorining ustuvorligi;
- davlat tomonidan IT infratuzilmasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar;
- transchegaraviy savdoning rivojlanishi, ayniqsa Xitoy va Rossiya bilan iqtisodiy aloqalar.

Qozog'iston B2B kompaniyalari orasida targetlangan reklama va professional platformalardan foydalanish darajasi 45 foizni tashkil etadi, biroq marketing avtomatlashtirish darajasi juda past bo'lib, atigi 15 foizga teng.

Ushbu natijalar Qozog'istonda raqamli transformatsiya jarayoni asosan "yuqoridan pastga" yondashuv asosida, ya'ni davlat siyosati orqali boshqarilayotganini ko'rsatadi.

Ozərbayjonning "Digital Economy Roadmap 2025" hisobotiga ko'ra [18], biznes subyektlarining 82 foizi internetdan foydalanadi, korporativ raqamli tizimlardan foydalanish darajasi 25 foizni, B2B elektron savdoning ulushi esa atigi 14 foizni tashkil etadi.

Ozərbayjonda B2B marketing modelining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- iqtisodiyotda neft sektorining ustunligi sababli B2B marketingning asosan sanoat xaridlariga yo'naltirilganligi;
- raqamli marketingga o'tish jarayonining sekin kechishi;
- korxonalarning atigi 22 foizi B2B segmentida SMMni samarali vosita deb baholashi;
- professional B2B platformalarining yetarli darajada rivojlanmaganligi.

Ozərbayjon uchun asosiy muammo iqtisodiy tuzilmaning yetarlicha diversifikatsiyalanmaganligi bilan bog'liq bo'lib, bu holat raqamli infratuzilmaning rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Yuqoridagi tahlillar va to'plangan ma'lumotlar asosida to'rtta xorijiy davlat hamda O'zbekistonning B2B raqamli transformatsiyasi darajasi keyingi jadvalda umimlashtiriladi.

1-jadval. B2B raqamli transformatsiya darajasi tahlili

Ko'rsatkichlar	Xitoy	Qozog'iston	Ozərbayjon	Rossiya	O'zbekiston
B2B raqamli transformatsiya darajasi	Yuqori	O'rta-yuqori	O'rta	O'rta-yuqori	O'rta
ERP/CRM joriy etilishi, foizda	70-80	50-55	32	48-52	22-28
B2B digital marketing maturity	Rivojlangan	O'sayotgan	O'rta	O'sayotgan-o'rta	Boshlang'ich
Elektron savdo ulushi (B2B e-commerce), foizda	30+	20-25	18	25-28	12-14
AI / Big Data qo'llanilishi	Juda keng	O'rtacha	Past-o'rtacha	O'rtacha-yuqori	Juda past

Jadval ko'rsatkichlariga ko'ra, B2B raqamli transformatsiya darajasi va digital marketingning rivojlanishi mamlakatlar bo'yicha aniq farqlanadi. Xitoy B2B sektorida eng yuqori raqamlashtirish darajasiga ega bo'lib, ERP/CRM tizimlari va AI/Big Data vositalari keng qo'llanilmoqda; B2B digital marketing juda rivojlangan va elektron savdo ulushi 30% dan yuqori. Malayziya va Rossiya o'rta-yuqori darajada bo'lib, raqamli strategiyalarni joriy etish va elektron savdo ulushi o'sib bormoqda. Ozərbayjon o'rta darajada transformatsiyaga ega, ERP/CRM va AI joriy etilishi O'zbekiston bilan taqqoslaganda yuqoriroq, ammo hali rivojlanish uchun imkoniyatlar mavjud. O'zbekiston esa B2B raqamli marketing bo'yicha boshlang'ich bosqichda, ERP/CRM joriy etilishi past, AI/Big Data qo'llanilishi juda cheklangan va elektron savdo ulushi ham nisbatan past.

Shu bilan, jadval mamlakatlarning raqamli transformatsiya darajasini solishtirish imkonini beradi va O'zbekiston uchun B2B digital marketingni rivojlantirishda xorijiy tajribalarni moslashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Xitoy tajribasi ko'rsatadiki, B2B segmentida raqamli transformatsiya davlat siyosati va texnologik infratuzilmaning yuksak darajada rivojlanishi bilan bevosita bog'liq. "Raqamli Xitoy" strategiyasi ostida korxonalar ERP/CRM, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlarni boshqarish tizimlaridan keng foydalanmoqda. Xitoy B2B kompaniyalari o'z mijozlarini chuqur segmentlash, ularning xarid xatti-harakatlarini bashorat qilish, ishlab chiqarish va logistika tizimlarini integratsiyalash orqali yuqori samaradorlikka erishmoqda. Shuni ta'kidlash

mumkinki, Xitoy texnologik gigantlar, davlat yordami va korxonalarning sun'iy intellekt yordamida ishlash madaniyati shakllangani uning hozirda bozor yetakchisiga aylanishida xizmat qilgan.

Rossiyada esa B2B raqamli transformatsiyasi ayniqsa pandemiyadan keyin tezlashgani kuzatiladi. Rossiya kompaniyalari, xususan, kichik va o'rta biznes segmenti, CRM tizimlari, mahalliy ishlab chiqilgan ERP platformalari hamda elektron savdo maydonchalari orqali yangi bozor modellari moslashmoqda. Biroq cheklovlar va sanksiyalar sabab global xizmatlar va texnologiyalar bilan integratsiya sustlashgan. Shunga qaramay, Rossiya ichki raqamli infratuzilmani kengaytirish, IT-mustaqillik va mahalliy platformalarni yaratishga katta e'tibor qaratmoqda. Bu Rossiya B2B sektorini o'ziga xos, ichki bozorga yo'naltirilgan raqamli ekotizim tomon yetaklamogda.

Qozog'iston tajribasi mintaqaviy miqyosda eng muvozanatli model sifatida namoyon bo'ladi. Bu mamlakat B2B raqamli iqtisodiyotini rivojlantirishda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan strategiyalarni xalqaro integratsiya bilan uyg'unlashtira olgan. Qozog'iston korxonalarida ERP/CRM joriy etilish sur'atlari yuqori, elektron hukumat tizimlari rivojlangan, logistika va energetika kabi yirik tarmoqlarda raqamli nazorat tizimlari keng qo'llaniladi. Muhokama jarayonida Qozog'istonning asosiy afzalligi – u Markaziy Osiyo uchun innovatsion "ko'priq" vazifasini bajarishi, shu bilan birga chet davlatlar texnologiyalarini moslashtira olishi ekanligi aniqlandi.

Ozərbayjon B2B raqamli transformatsiyasida esa so'nggi yillarda sezilarli o'sish kuzatildi. Bu mamlakatda raqamlashtirish neft-gaz sektori orqali boshlanib, keyinchalik logistika, moliya va xizmat ko'rsatish sohalariga kengaygan. Ozərbayjonning "Raqamli iqtisodiyot – 2030" strategiyasi doirasida biznes jarayonlarida CRM, ERP, elektron hujjat almashish va bulut texnologiyalaridan foydalanish ko'paymoqda. Muhokama jarayoni shuni ko'rsatadiki, Ozərbayjon kichik bozor hajmiga ega bo'lsa-da, raqamli texnologiyalarni tez qabul qilishi, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi va xalqaro hamkorlikni kengaytirishi uni tahlil uchun muhim namuna sifatida tanlashga asos bo'ldi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xitoy, Rossiya, Qozog'iston va Ozərbayjon tajribalarini solishtirish natijasida raqamli B2B marketing strategiyalarining o'ziga xos jihatlari hamda mintaqaviy farqlari aniqlandi. Umuman olganda, barcha davlatlarda CRM va ERP tizimlarining joriy etilishi, sun'iy intellektga asoslangan marketing amaliyotlari hamda elektron savdo platformalarining rivojlanishi yuqori sur'atlarda kechmoqda. Biroq har bir mamlakat ushbu jarayonlarni o'zining siyosiy, iqtisodiy va texnologik muhitiga mos yo'nalishlarda shakllantirgan.

Xitoy tajribasi innovatsiyalarni keng qamrovda joriy etish, sun'iy intellektga asoslangan strategiyalarni ishlab chiqish va biznes jarayonlarini to'liq integratsiyalash bo'yicha boshqa davlatlar uchun ilg'or namuna bo'lib xizmat qiladi. Rossiya misolida esa ichki IT-mustaqillikni ta'minlash va mahalliy raqamli platformalarni rivojlantirishning afzalliklari yaqqol namoyon bo'ladi. Qozog'istonning moslashuvchan modeli xalqaro tajribani milliy sharoitlarga muvaffaqiyatli moslashtirish mumkinligini ko'rsatadi. Ozərbayjon esa bozor hajmi nisbatan kichik bo'lishiga qaramay, tezkor raqamlashtirish va davlat tomonidan ko'rsatilayotgan qo'llab-quvvatlash orqali B2B segmentini sezilarli darajada kuchaytirish mumkinligini namoyish etadi.

Umumiy xulosaga ko'ra, mintaqada davlatlarida B2B raqamli marketing tizimining samaradorligini oshirish uchun quyidagi yo'nalishlar muhim ahamiyatga ega: ERP va CRM tizimlarini to'liq integratsiyalash, sun'iy intellekt asosida mijozlarni boshqarish mexanizmlarini kengaytirish, elektron savdo maydonchalarini rivojlantirish hamda biznes subyektlarida raqamli kompetensiyalarni oshirish. Raqamli transformatsiya jarayonida davlat siyosatining roli barcha mamlakatlar kesimida muhim omil sifatida qayd etildi va mazkur yo'nalishda amalga oshiriladigan tizimli islohotlar kelgusida B2B bozorining barqaror rivojlanishiga xizmat qilishi kutiladi.

Ayniqsa, Markaziy Osiyo mintaqasi uchun Qozog'iston va Ozərbayjonning nisbatan muvaffaqiyatli modellarini chuqur o'rganish, ularni Xitoyning ilg'or texnologik yondashuvlari bilan uyg'unlashtirish hamda Rossiyaning ichki raqamli tizimlarni shakllantirish borasidagi tajribasidan oqilona foydalanish raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim strategik ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Saura J. R., Ribeiro-Soriano D., & Palacios-Marqués D. (2021). Setting B2B digital marketing in artificial intelligence-based CRMs: A review and directions for future research. *Industrial Marketing Management*, 98, 161-178. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2021.08.006>
2. Balaji M. S., Behl A., Jain K., Baabdullah A. M., Giannakis M., Shankar A., & Dwivedi Y. K. (2023). Effectiveness of B2B social media marketing: The effect of message source and message content on social media engagement. *Industrial Marketing Management*, 113, 243-257. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2023.06.011>
3. Järvinen J., & Taiminen H. (2016). Harnessing marketing automation for B2B content marketing. *Industrial Marketing Management*, 54, 164-175. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2015.07.002>
4. Kumar V., & Petersen J. A. (2021). Role of digital transformation in B2B marketing and sales. *Journal of Business Research*, 133, 280-289. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.043>

5. Ivanchenko O. V., Baraulya E. V., & Lobas Y. N. (2021). Integrated Internet marketing program for B2B sector company. IBIMA Publishing Journal of Marketing Studies. <https://ibimapublishing.com/p-articles/37MKT/2021/37156521>
6. Savchuk G., Yufereva A., & Efimova A. (2022). Digital marketing tools in promoting international B2B exhibitions: Experience of European and Russian events. *Znak Media Journal*. <https://www.znakmedia.ru/index.php/znak/article/view/546>
7. Kuvaieva T., Shynkarenko N., & Pilova K. (2021). B2B digital marketing communications research during the COVID-19 pandemic. *Applied Sciences and Engineering Journal (ASEJ)*, 25(3), 45-59. <https://asej.eu/index.php/asej/article/view/5461>
8. Elov O. K., Berdaliyeva S., & Ortiqova S. (2023). B2B marketing va sanoatdagi o'rni. *Economics and Research Journal*, 5(2), 43–49. <https://erus.uz/index.php/er/article/view/5381>
9. To'xtayev A. (2022). Raqamli marketingning mamlakatimizda hozirgi holati va uni rivojlantirish yo'llari. *Marketing va Menejment Ilmiy Tadqiqotlari Jurnal (MMIT)*, 4(1), 71–78. <https://mmit.tiue.uz/index.php/journal/article/download/117/150/481>
10. Qodirova N. (2023). An'anaviy va raqamli marketing rivojlanish bosqichlari, yo'nalishlari, afzalliklarining qiyosiy tahlili. *Interjournal*, 6(2), 95-101. <https://interjournal.uz/index.php/journals/article/download/79/65/244>
11. Internet Development Report. (2024). China Internet Network Information Center (CNNIC). <http://www.cnnic.net.cn/IDR/2024/index.htm>
12. Liu H., & Zhang W. (2023). AI-enabled marketing analytics in Chinese B2B firms: Impact on customer loyalty. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 38(4), 450–468. <https://doi.org/10.1108/JBIM-12-2022-0456>
13. Chen Y., Li J., & Wang T. (2022). Predictive procurement algorithms in B2B industrial markets in China. *Industrial Management & Data Systems*, 122(7), 1345-1362. <https://doi.org/10.1108/IMDS-11-2021-0712>
14. Ministry of Digital Development, Russian Federation. (2024). Tsifrovaya Ekonomika RF – Monitoring 2024. Moscow: Government of Russia. <https://digital.gov.ru/monitoring2024>
15. Sokolov A. (2022). Digital marketing adoption in Russian SME B2B sector: Challenges and prospects. Moscow: Russian Economic University Press.
16. Karpov V. (2024). AI-based analytics in Russian B2B firms: Lead scoring and demand forecasting adoption. *Russian Journal of Digital Economy*, 5(1), 34-49.
17. Digital Kazakhstan 2020–2025. (2020). Republic of Kazakhstan Ministry of Digital Development. <https://digital.gov.kz/roadmap2025>
18. Digital Economy Roadmap 2025. (2021). Ministry of Digital Development and Transport, Azerbaijan. <https://www.digital.gov.az/roadmap2025>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>